

NOTAS SOBRE O CONCEPTO E CARACTERÍSTICAS DA SOCIEDADE COOPERATIVA GALEGA

Xosé A. GÓMEZ SEGADE

Catedrático de Derito Mercantil da Universidade de Santiago de Compostela

SUMARIO: 1.-Introducción; 1.1.-Ideas previas e cadro histórico. 1.2.-O marco constitucional da lexislación cooperativa. 1.3.-A regulación das sociedades cooperativas . 2.-Concepto e características; 2.1.- Definición e carácter societario.-2.2.-O principio de porta aberta. 2.3.-A execución do principio mutualístico: o retorno cooperativo.

SUMARIO: 1.-Introducción; 1.1.-Ideas previas y cuadro histórico. 1.2.-El marco constitucional de la legislación cooperativa. 1.3.-La regulación de las sociedades cooperativas . 2.-Concepto y características; 2.1.- Definición y carácter societario.-2.2.-El principio de puerta abierta. 2.3.-La ejecución del principio mutualístico: el retorno cooperativo.

SUMMARY: 1. Introduction. 1.1.- Previous ideas and historical setting; 1.2 .- The Constitutional framework of the legislation on co-operatives. 1.3.- The regulation of co-operative societies; 2.- Concept and characteristics; 2.1.- Definition and character of the societies.; 2.2.- The Open Door principle; 2.3.- The execution of mutualist principle: co-operative returns

1. **Introducción.**

1.1. *Ideas previas e marco histórico.*

A cooperación é un fenómeno que ten o seu cerne en que un grupo de usuarios ou traballadores dun determinado sector económico organízanse baixo a forma de sociedade, para exercitaren por sí mesmos unha actividade empresarial no sector ao que pertencen. Pode tratarse dun grupo de usuarios, como nas cooperativas de consumo, de vivendas, ou de crédito, ou dun grupo de traballadores, como sucede nas cooperativas de produción e traballo que operan nos máis variados sectores da actividade industrial, agrícola, gandeira, pesqueira, artística ou de servizos.

A xestión capitalista da empresa, baseada na explotación dun capital previamente investido e orientada á obtención dun lucro, é substituída pola autoxestión da empresa por parte dos usuarios ou traballadores. O grupo organizado trata de fornecer bens, servizos ou oportunidades de traballo directamente aos membros da organización, en condicións máis vantaxosas das que obterían no mercado. No caso das cooperativas de consumo, o obxectivo será vender

aos socios a un prezo menor do que practica unha empresa capitalista; e na hipótese de cooperativas de traballo, a meta será a retribución dos socios cun salario maior do que estaría disposto a pagar unha empresa de base puramente capitalista.

Esta primeira aproximación descritiva á sociedade cooperativa, xa permite captarmos o aspecto socialmente máis relevante do fenómeno cooperativo coma medio de actuación económica. A cooperativa, xa que logo, preséntase coma expresión organizada de capas sociais máis febles e subalternas, que actúan movidas polo desexo de fuxiren da hexemonía das capas sociais economicamente dominantes. A súa natureza inicial de organización de clase maniféstase nidiamente nas orixes desta peculiar forma asociativa, que agromou a mediados do século XIX. O movemento cooperativo xorde no país que primeiro ergue o facho da revolución industrial que é o Reino Unido. A sociedade creada pola revolución industrial na Inglaterra, deu lugar a grandes cambios históricos, e tamén a pronósticos de futuro político coma o de Karl Max, que a Historia se encargou de desmentir radicalmente. Pero se o proletariado británico non foi quen de seguir pola senda política albiscada por Marx, non permaneceu inmóbil noutros aspectos socioeconómicos; no que nos atinxe neste momento, foi o creador e dinamizador do movemento cooperativo. A primeira cooperativa foi a «Sociedade cooperativa igualitaria dos pioneiros de Rochdale», fundada no 1844, e integrada por obreiros da industria textil, agrupados para a venda mais barata de produtos alimenticios. Non deixa de ser sintomático que a cooperativa xurda xunto co sindicato, concebido éste último coma organización mais xeral da clase obreira fronte ás posicións de aproveitamento incontrolado das capas sociais máis poderosas nestes primeiros tempos de capitalismo salvaxe. Daquela, o radicalismo, alo menos verbal, e o espírito de irmandade entre os cooperativistas eran moi elevados. Existía unha clara conciencia de explotación, que explica dabondo o feito de que nos estatutos da cooperativa dos pioneiros de Rochdale se dixese textualmente que: «os traballadores, ademais de seren explotados polo seu patrón, tamén son explotados polos seus tendeiros e comerciantes».

Ante esta realidade, dominada por crecentes tensións entre distintas capas sociais, provocadas pola dureza dos primeiros momentos da industrialización, comezaron a inzar diversos textos normativos por toda Europa. En España, con ánimo de introducir algunha modificación pero sen rachar completamente co pasado, negouse carácter mercantil á cooperativa e coutouse a posibilidade de que o movemento cooperativo constituíse un factor de mobilidade social. O artigo 124 do Código de comercio de 1885 só consideraba mercantís ás cooperativas en hipóteses excepcionais naqueles momentos (cando realizasen operacións mercantís con non asociados), coa consecuencia de que a cooperativa semellaba unha variante de socorro mutuo, conectada coas vellas prácticas do paternalismo e a beneficencia do setecentos. Deste xeito, aínda que o Prof. Garrigues suavemente afirma que as cooperativas «acampaban á marxe do Código

go de comercio», o certo é que foron desterradas do Código de comercio, e viviron ao abeiro da Lei de Asociación de 1887 e de disposicións concretas do Poder lexislativo. En realidade, a falla de preocupación polas cooperativas non só se explica polos receos da clase dirixente, senón polo retraso económico e industrial do Estado, que non permitiu o desenvolvemento da revolución industrial e dos fenómenos sociais asociados, coma sucedeu na meirande parte dos Estados europeos. En certos casos, como en Galicia, o fenómeno cooperativo tivo prestixio e foi pulado polo galeguismo nacionalista, que buscaba un viro de progreso que pensou atopar na formación de cooperativas alo menos en certos sectores.

De calquera xeito, e sen entrar polo miudo nunha análise histórica, hai que salientar a estreita interdependencia entre clima político e social e normativa en materia de cooperativas. Esta relación influíu no sistema positivo segundo secuencias pendulares: en momentos de maior conservadurismo é pobre e fragmentaria a lexislación sobre cooperativas, pero en épocas de meirande apertura e inqueda social lucen tamén tentativas máis importantes de modernización xurídica da forma cooperativa. Mesmo prescindindo do dato político, tamén semella que a tendencia a lexislar neste campo é máis intensa en períodos de crise e devalo económico. As afirmacións anteriores encaixan perfectamente co devalar da lexislación cooperativa en España; e por eso, dadas as circunstancias políticas e sociais que levedaron a Constitución española de 1978 e fixeron posible a denominada Transición, non é de extrañar a postura pro-cooperativas do artigo 129 da Constitución. Cuestión distinta é o valor real deste pulo, de orixe progresista, en favor do movemento cooperativo. Por unha banda, as cooperativas de hoxendía anchearon o seu campo de aplicación e son empregadas por todos os sectores e capas sociais, incluídos os propios empresarios. Por outra banda, de aquel espírito inicial de irmandade fica ben pouco nas cooperativas actuais, e seguilas considerando como unha alternativa á empresa capitalista tradicional forma parte dun romanticismo alonxado da realidade. Sen negar a súa utilidade, o certo é que as cooperativas que se manteñen e funcionan de xeito importante no mercado (por exemplo, a cooperativa Mondragón en Guipúzcoa, ou Coren en Ourense) parécense mais as modernas sociedades capitalistas (en especial á sociedade anónima) cás orixinarias cooperativas.

1.2. *O marco constitucional da lexislación cooperativa.*

O impacto da Constitución española de 1978 na lexislación cooperativa produciuse nun dobre plano: a) na delimitación da competencia lexislativa; b) na valoración das sociedades cooperativas, esixindo que sexan fomentadas polos poderes públicos.

a) No primeiro aspecto, a Constitución garda absoluto silencio, pois as cooperativas non son mencionados polos artigos 148 e 149, nin en sentido formal

nin material. Isto provocou que en diversos Estatutos de Autonomía (vasco, catalán, valenciano, andaluz, navarro e balear) se recoñese competencia exclusiva na materia á Comunidade Autónoma correspondente respectando a lexislación mercantil. Noutros Estatutos non existe mención algunha das cooperativas, e finalmente hai outros, como é o caso de Galicia, nos que se recoñece á Comunidade Autónoma unha simple facultade de desenvolvemento da lexislación estatal na materia.

b) No segundo aspecto, semella clara a vontade do lexislador constitucional de potenciar as cooperativas. Non poden existir dúbidas sobre este desexo, porque o texto orixinario do artigo 129.2 dicía que «*los poderes públicos... regularán las sociedades cooperativas con una legislación adecuada*», e no Senado modificouse este párrafo para incluír o texto actual: «*los poderes públicos... fomentarán las sociedades cooperativas con una legislación adecuada*» (suliñado propio). Deste xeito elevouse a mandato constitucional a vontade de fomento de cooperativismo, que dende finais do século pasado substituíu a mera «policía». É certo que o artigo 129.2 da CE non concreta as medidas coas que se deben fomentar as cooperativas, como fai a lexislación portuguesa que esixe que se lles outorguen beneficios fiscais e financeiros. Pero semella que no Dereito español hai que chegar a idénticas conclusións, porque aínda que o fomento das cooperativas non pode estar en contradicción con outros dereitos recoñecidos pola Constitución (coma os arts. 14, ou 38), tampouco pode converterse nun puro adorno retórico e literario.

1.3. *A regulación das sociedades cooperativas.*

A lexislación cooperativa vixente no Estado español arrinca do presuposto de que a cooperativa non é materia mercantil, porque se así fora, a competencia exclusiva na materia, segundo o artigo 149.1.6 da CE, recaería no Estado (ou por mellor dicir, na administración central do Estado).

Partindo desta premisa e do silencio da Constitución, diversas Comunidades Autónomas, facendo uso da competencia exclusiva na materia recoñecida nos seus Estatutos, dictaron leis propias no campo das cooperativas. Esta é a explicación de que a «Ley General de Cooperativas» de 2 de abril de 1987 (no sucesivo LGC), constituía a última dun proceso lexislativo que comezou coa Lei vasca de cooperativas de 9 de marzo de 1983, e continuou coa Lei catalana de 9 de marzo de 1983, a Lei andaluza de 2 de maio de 1985, e a Lei valenciana de 25 de outubro de 1985. Con posterioridade á LGC, aínda se publicou a Lei navarra de 3 de xullo de 1989. Neste conxunto normativo, a Lei Xeral de Cooperativas constitúe dereito supletorio respecto do dereito das Comunidades Autónomas con competencias lexislativas no ámbito da cooperación. Non obstante, a pesar da policromía lexislativa, nos aspectos substanciais hai grande coincidencia e mesmo innumerabeis repeticións.

A peculiaridade do sistema español radica no feito de que se inverte a orde lóxica, que aparentemente debera comezar por unha Lei marco estatal ou xeral, para que a partir dela os Parlamentos autónomos fixeran as súas opcións particulares. A explicación radica no feito de que o movemento cooperativo, dende o punto de vista económico, histórico e sociolóxico, prendeu con máis forza en determinadas nacionalidades e rexións que hoxe integran Comunidades Autónomas diversas. O movemento cooperativo catalán, xunto coa estrutura cooperativa vasca, as cooperativas agrícolas e gandeiras galegas, e as cooperativas agrícolas andaluzas, constitúen realidades que non se poden esquencer.

Neste panorama só existía unha grande anomalía, constituída polo feito de que Galicia, nacionalidade histórica cunha longa e interesante historia cooperativa, carecese de competencia exclusiva en relación coas cooperativas, por contraste co que sucedía noutras seis Comunidades Autónomas. Isto é unha proba máis de que o Estatuto Galego non só non acadaba os niveis dos Estatutos das restantes nacionalidades históricas, senón nin tan sequera os de outros territorios do Estado. Polo demáis, engádese unha evidencia máis da falacia enganadora dos que daquela sostiñan que o noso texto estatutario era comparable a calquera, e mesmo mellor, agás detalles de «escasa importancia». O Estatuto Galego, que a maioría da clase política galega louvou, intentando expulsar aos críticos ás tebras exteriores con alcumes improcedentes, era evidentemente de segundo grao; e por iso, en relación coas cooperativas, o artigo 28.7 só recoñecía á Comunidade Autónoma galega competencia de desenvolvemento lexislativo e mais execución da lexislación do Estado na materia.

A discriminación sufrida por Galicia en materia de cooperativas desapareceu dende o punto de vista substantivo en 1995. Nese ano, Galicia asumiu a competencia exclusiva en materia de cooperativas, en virtude da transferencia feita pola Lei orgánica 16/1995, de 27 de decembro. Sobre esa base, o Goberno galego enviou ao Parlamento de Galicia un Proxecto de Lei de Cooperativas de Galicia (no sucesivo PLECOGA), que se publicou no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, núm. 634, de 16 de abril de 1997. Semellante proxecto que se atopaba en fase bastante adiantada de tramitación parlamentaria, decaeu por consecuencia da disolución do Parlamento e da convocatoria electoral. Semella que a Xunta de Galicia pretende retomar a iniciativa, e remitir ao Parlamento galego ao principio da V Lexislatura un novo proxecto que esencialmente reproducirá o de 1997, por eso paga a pena salientar os rasgos esenciais do mesmo.

2. Concepto e características.

2.1. Definición e carácter societario.

O artigo 1º do PLECOGA inspírase fortemente no art. 1º da LGC. Igual que sucede na LGC ou na Lei valenciana, o PLECOGA realiza un esforzo de abstracción das nocións verdadeiramente definitórias respecto doutras agrupa-

cións de persoas e de empresas, alonxándose de descrições máis descritivas e menos científicas, coma as contidas nas Leis vasca, andaluza, e catalana. Non había demasiada marxe para a orixinalidade, e por iso, para afastarse un chisco dos modelos seguidos, emprégase unha redacción ao meu xuízo moi criticabel pola súa falla de claridade e a súa natureza ás veces anfibolóxica.

A teor do citado artigo 1º do PLECOGA:

«A cooperativa é unha sociedade de capital variable que, con estrutura e xestión democrática, en réxime de libre adhesión e baixa voluntaria, desenvolve unha empresa de propiedade conxunta, a través do exercicio de actividades socioeconómicas, para satisfacer necesidades e aspiracións dos seus socios, e en interese pola comunidade, mediante a participación activa deles, distribuindo os resultados en función da actividade cooperativizada».

En primeiro lugar, cómpre suliñar que se ratifica a consideración da cooperativa coma sociedade, que corresponde á tradición histórica e que tamén incorpora o artigo 129.2 da Constitución de 1978. En realidade, a polémica sobre o carácter societario da cooperativa parece hoxendía totalmente superada. Nun sistema coma o noso e o doutros países europeos, no que as esixencias de organización dunha empresa foron atendidas exclusivamente polo Dereito Mercantil, era inimaxinábel que a cooperativa non poidera ser calificada coma unha auténtica sociedade. O verdadeiramente significativo, é que haxa organización empresarial, é dicir, organización orientada a obter resultados económicos. A ecuación mercantilidade-lucro recuou diante do binomio mercantilidade-economicidade. É verdade que o Tribunal Constitucional, na sentenza de 29 de xullo de 1983, con ocasión do recurso de inconstitucionalidade contra a Lei vasca de cooperativas, negou que a cooperativa fose unha sociedade mercantil de xeito xeral, pero non puxo en dúbida o seu carácter de sociedade; e mesmo deixou aberta a hipótese de que «si en algún supuesto por aplicación general de normas de carácter mercantil, debiera calificarse de sociedade mercantil algún tipo de cooperativa...». En realidade, segundo sinalou asiadamente TÖNNIES, a cooperativa transformouse de vagariño de *Gemeinschaft* (comunidade) en *Gesellschaft* (sociedade). Semellante adaptación non debe resultar sorprendente, se pensamos que a cooperativa naceu para eliminar a función intermediadora das empresas e os seus efectos. Dado este obxectivo xenético, estaba obrigada a desenvolver actividades de intermediación e a incorporar modelos organizativos das empresas capitalistas, e non por simple «dexeneración» especulativa, senón coa finalidade lexítima de satisfacer do modo máis axeitado as necesidades dos seus socios...e poder sobrevivir. Por isto tamén, o artigo 1.3 racha con calquera limitación do pasado, e declara que «calquera actividade económico-social poderá desenvolverse mediante unha sociedade constituída ó abeiro desta lei».

Na propia Exposición de Motivos do PLECOGA, o lexislador galego salienta que a lei «reforza...o carácter empresarial das cooperativas co obxecto de potencia-la súa intervención competitiva no mercado, entendéndoa como ins-

trumentos eficaces para a creación de riqueza e xeración de emprego nos seus aspectos cuantitativos e cualitativos...».

En segundo termo, trátase de sociedades de capital variábel. Por contraste co que sucede na LGC, o artigo 5.1 do PLECOGA fixa un capital mínimo de 500.000 pesetas, que deberá estar totalmente desembolsado. O descenso do capital social por debaixo dese mínimo, ou do mínimo máis alto establecido polos Estatutos, por un prazo superior a seis meses, será causa de disolución da cooperativa a teor do artigo 86.d) do PLECOGA. Pero dentro deses límites, o capital pode aumentar ou diminuír, coma consecuencia da entrada ou saída respectivamente de socios da sociedade. Estas variacións non implican modificación do acto constitutivo a diferenza do que ocorre nas sociedades de capital.

En terceiro lugar, a sociedade cooperativa debe establecerse «con estrutura e xestión democrática». Verdadeiramente, esta característica na actualidade ten que predicarse de todo tipo de sociedades, pois en caso contrario cabería formularse mesmo a posibilidade de impugnar a súa organización por atentar contra do disposto na Constitución de 1978. Se se menciona expresamente no caso das cooperativas, débese ao feito de que a estrutura democrática é unha característica orixinaria e xenética das sociedades cooperativas. Polo contrario, noutras sociedades simplemente é un rasgo derivativo, pois orixinariamente tiñan un estricto carácter oligárquico. O exemplo da sociedade anónima é dabondo expresivo ao respecto.

Unha cuarta nota distintiva da cooperativa radica no feito de que se asocian persoas que teñen intereses ou necesidades socioeconómicas comúns. Neste aspectoponse de manifesto a natureza mutualista da sociedade cooperativa, que se fai intérprete dun sector social ou dun grupo determinado. Obsérvese que o vínculo de unión entre os socios ten que ser sempre estrictamente económico, con independencia de que tamén haxa colateralmente outros elementos de cohesión. Por eso, o artigo 19 do PLECOGA, aínda que non de xeito tan nido coma o artigo 31 da LGC, sinala que os Estatutos establecerán os requisitos para adquirir a condición de socio «sen que poidan quedar vinculados a motivos ilícitos ou inconstitucionais». Aínda que algúns poidan ver e utilizar a cooperativa como mecanismo político para superar os excesos do capitalismo nun sistema de mercado, a estrutura e organización da sociedade ten que ser totalmente neutral dende o punto de vista política e social.

En quinto lugar, destácase na definición que a cooperativa «desenvolve unha empresa de propiedade conxunta». Con este incisoponse de relevo a necesidade de que a cooperativa se organice en forma de empresa para acadar os seus obxectivos. Precisamente unha das causas do tradicional fracaso das cooperativas foi a ausencia dun espírito e organización empresarial, que resulta imprescindible para sobrevivir no mercado. O peculiar é que esta organización de empresa concíbese coma un instrumento de valoración directa ou indirecta do traballo, e mesmo coma instrumento de valorización do pequeno capital, pero

non coma instrumento de valorización do capital, de multiplicación da riqueza dos socios. Por eso era tradicional nas cooperativas o espírito de irmandade, o que explica que o artigo 1º do PLECOGA aclare que a actividade da cooperativa se realiza «para satisfacer necesidades e aspiracións dos seus socios, e en interese pola comunidade...».

2.2. O principio de porta aberta.

Unha nota específica e tradicional da sociedade cooperativa, que brilla na definición do artigo 1º do PLECOGA, é o principio de porta aberta que se acobilla baixo a expresión «en réxime de libre adhesión e baixa voluntaria». A súa efectividade reside na posibilidade de que entren ou saian socios, sen que xordan particulares problemas procedimentais. A tal fin, a sociedade cooperativa, como antes dixemos, é unha sociedade de capital variábel. O principio de porta aberta tamén implica que o número de socios non está determinado apriorísticamente, aínda que tampouco pode descender por baixo de certos mínimos.

O principio de porta aberta configúrase coma o mecanismo posto ao dispor de todas aquelas persoas pertencentes a un sector ou categoría social, que desexan integrarse na cooperativa para satisfacer as súas necesidades ou intereses idénticos mediante o exercicio da actividade empresarial. Neste senso, a cooperativa identifícase cun movemento de solidariedade económica, e o principio de porta aberta é a manifestación do espírito de proselitismo e irmandade propia das orixes.

De todos os xeitos, convén non esquecer a limitada vixencia do principio de porta aberta nalgúns clases de cooperativas. Tal limitación débese a un conxunto de factores que determinan o establecemento dun límite orgánico ao devandito principio. Tais factores poden resumirse, por unha banda, coma os que derivan da propia finalidade ou actividade da sociedade, e por outra banda, aqueles que se refiren á organización cooperativa da empresa económica. Respecto dos primeiros, é claro que o principio de porta aberta non pode aplicarse en sectores como as cooperativas de vivendas, nas que non é posíbel aumentar a base persoal, salvo que rache a relación entre o número de vivendas e o de socios, o que carece de sentido; neste casos sería moi útil a figura dos «socios aspirantes» ou «socios potenciais», que tampouco ousou regular o PLECOGA (e que por tanto seguen orfos de regulación no panorama lexislativo do Estado), e que non deben confundirse cos «socios a proba» do artigo 27 do PLECOGA. Respecto dos segundos, veñen determinados pola capacidade da propia cooperativa, e por requirimentos técnicos da organización empresarial (pénsese, por exemplo, nas dimensións do obradoiro nas cooperativas de traballo asociado).

O principio de porta aberta non significa que a cooperativa non posúa un intenso carácter persoal, no que xoga un grande papel o «*intuitus personae*». Na sociedade cooperativa, polo papel relevante do «*intuitus personae*», a parti-

cipación no capital non pode ser obxecto de libre transmisión salvo dunha forma limitada entre os socios do xeito previsto no artigo 63 do PLECOGA. Polo demais, a mesma idea latexa no artigo 58.2 cando suñña que as aportacións se documentarán en títulos nominativos non negociabeis, o que implica negarllas a cualificación de títulos valores para afortalar a intransmisibilidade xenética da posición de socio. En resumo, hai que contraponer a funxibilidade da posición de socio, derivada do principio de porta aberta, co carácter estritamente persoal da participación do socio na sociedade.

2.3.A execución do principio mutualístico: o retorno cooperativo.

O fenómeno cooperativo descomponse xurídicamente nunha dobre relación: a relación de sociedade, que ten por obxecto o exercicio común dunha actividade de empresa; a a relación de cambio, que se instaura entre a cooperativa e os socios, e que varía segundo o tipo de cooperativa, dende as relacións de compravenda, ou de traballo ás de crédito, seguro e moitas outras.

Pois ben, as cooperativas poden atribuír aos seus socios as vantaxes mutualísticas dunha dobre forma: ben directamente, por exemplo, ofrecendo prezos de custo nas cooperativas de consumo; ben indirectamente, ofrecendo os prezos correntes ou pagando salarios ordinarios, por exemplo, para logo en vencementos periódicos devolver aos socios o denominado «retorno», correspondente á diferenza entre os prezos practicados e os custos. Por esta razón, a definición de sociedade cooperativa engade que os resultados económicos imputanse aos socios, despois de atendidos os fondos comunitarios «en función da actividade cooperativizada». Coma pode apreciarse, o retorno cooperativo nada ten que ver cos beneficios en sentido estrito que se reparten nas sociedades mercantís. Para esvair calquera dúbida, o artigo 67.2 do PLECOGA salienta que o retorno cooperativo acreditarase aos socios en proporción ás operacións, ós servizos, ou ás actividades realizadas por cada socio coa cooperativa «sen que en ningún caso poida acreditarse en función das achegas ó capital social». Deste xeito, como antes dixemos, nas cooperativas non se valoriza o capital, senón o traballo. Polo demais, aínda que o artigo 1º do PLECOGA, ao definir a cooperativa, só contempla a existencia de excedentes («...distribuindo os resultados...»), tamén é posíbel a existencia de perdas. Segundo o artigo 69 as perdas tamén se imputarán aos socios, pero non en proporción ao capital aportado, senón en proporción ás operacións, actividades ou servizos efectivamente realizados por cada socio na cooperativa.

